

Titel: Den paaseende Bias. Iste Stykke.

Citation: "Den paaseende Bias. Iste Stykke.", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 17*, J.R. Thiele, 1772, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_017-shoot-workid1_017_017.pdf (tilgået 30. november 2021)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 17

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

[↩](#)

Den paaseende Bias. 1ste Stykke.

Saadanne Tiggerbreve skriver Fattigdom! lad den Nedrige troe, at de udmærke ham selv!

[2](#)

[3](#)

Erindring til Læseren.

Det er vel vanskeligt at bestemme hvorledes man skal inrette et Skrift efter Smagen. Kokken har en Slags Smag paa Tungen; Fraadseren en anden og den Syge atter en anden. Saaledes er det og med Smag paa Skrifter. At inrette et Ugeblad efter den almindelige Smag, det var maaske umueligt, at inrette det efter den fiine og herskende Smag, var unyttigt (hvor liden Aftræk ville Autor da have?) men at læmpe det saaledes efter Mængdens Tænkemaade at den Fiintænkende hverken skal falde i Søvn eller væmmes om han gider læst det; det bliver nok det Fordeelagtigste. — Jeg er en gammel graeskiegget Philosoph, som i Verdens Krumkroge har stødt mange Stykker af mine Horn. — Mit Skieg gier mig vel baade Myndighed og Anseelse nok til at tale paa Skuepladsen, allerhelst, saasom den jyske Rateket; den uægte Argus; og Verden,

som den er, ere for deres Dorskhed og barnagtige Udtales

Skyld blevne Udpebne af Skuepladsen.

Da jeg var i mit 25de Aar, mindes jeg meget got at jeg skrev med mere Liv, end jeg nu er i Stand til; men nogle gamle misundelige Dummerjaner afskrækkede mig derfra ved at ryste deres ærværdige Pikkelhuer. — Nu er jeg selv, bleven en gammel Gnavere og alt det mun-

[4](#)

tre, som jeg nu fremfører, maa jeg stele sammen af mine Ungdoms Manuskripter; det er dog i det minste beder end jeg skulde begaae Bogran. — Stolende paa min Alders Fortrin, troer jeg om mig at mine Ord giøre mere Indtryk hos Læserne, end de allerbeste Sandheder af vore unge Spyttegøjers Opfindelse. — I denne Henseende har jeg ligesaa god Fordee! af min Alder, som Præsten, der af Magelighed altid extemporerer sin Prædiken, i det han stoler paa at hans Præsteprydelse formaar langt mere at røre Tilhørernes Hjerter, end den grundlærdes Studentes udsøgte Tale, der prediker kun med Fippekraven.

Jeg instrænker mig hverken til at knurer eller til at være altid lystig. Den muntre Pige, som skal fordrive mig min Alderdoms Tungsindighed, hun skal ved hendes Suk efter sin Elskelige sommetider giøre mig øm og kielen: andre Tider skal hun ved hendes spidsfindige Fortællelser giøre mig satyrisk; undertiden skal min Aareladere giøre mig politisk og aldrig eller sielden skal jeg være

mig selv eller mit vrantne Humør lig. --- Endskiønt

jeg seer saa Hæslig ud at intet smukt Øje bør værdige mig et Blik, saa skal jeg dog søge at forlyste vore Skiønne med det, som tillige kan forbedre deres Hierter. — Ingen Stand i Landet kan blive mine Fiender; thi de La ster jeg giennemhegler er for største Deelen udryddet uden om deres Hjerter.— Skulle en Langskieget høreaf hans Pige, paa sit Kammer, det de mistænke ham for i Byen? ach! mon det vel stulle kunne forstyrrehans Roe?

[5](#)

Satirikussens Skiebne,

med Devise:

Jeg fører en pægende og udmærkende Stil, for at gjøre min Satire bidende.

Det er en Ulykke at være Satyrikus; og hvor kan saadan en Vanskabning behage Fruentimmerne, som dog altid vil have noget Smukt for Øinene. Imedens at de leer eller beundrer hans Indfald, saa fatter de Had til hans Person. De meene, at hans Hierte maa være ligesaa foragtende imod deres Yn-

[6](#)

2 dighed, som hans Pen er spidsfindig imod deres Daarlighed; de troe, at der ingen Kielenskab kan boe i en dadlende Siæl; men de tage mærkelig Feil; thi just der, hvor den skarpe Satyrikus finder mindst Feil, der elsker han hæftigst. Det er hans reneste Glæde, at udhvile sine spodske Tanker hos en Ven eller Veninde, hvis Karakterer have en stor Overeensstemmelse med det Portræt, han har dannet sig, om Uskyldighed. Ikke engang den dydigste, den ømmeste Ven kan undgaae hans kritiske Pile, saa længe Dadlelysten faaer Lov at regiere hos ham. Den Satyrikus, som tillige er en Folkeven, smager ligesaa stor Bitterhed, naar han skriver, som andre, naar de læse hans Satirer. Har han den Lykke tillige, at Naturen gav ham en munter Siæl, saa overtrækker han sine Malerier med saadanne Farver, som ere hans egen Forlystelse, og iklæder dem saaledes i deres Figur, at de opvækker Latter hos andre. Han bær sig lige saadan ad, som Apothekeren, der er nødt til at smage Besmerdraaberne, og slikker et stort Stykke Sukker op, for at fordrive den slemme Smag af Munden. Af denne

[7](#)

3 Aarsag seer vi ofte, at Satyrikussen, saasom de indianske Malere, afskildrer Diævelen ligesom en Lysens Engel. For at Folk ikke skal tænke, at han kritiserer for at ophæve sig over dem, saa giver han gjerne sig selv en Lighed med Diævelen.

Den arme Diævel skal have Skyld for alting. Brækker Matrosen sin Arm i Stormasten, strax udøser han tusinde Bitterheder mod Diævelen. Piller man Udyden af hans Ryg med Katten, saa skupper han sin hele Forseelse paa Fanden, som forførte ham, og viser ligesaa megen Klygt i sin Veltalenhed, som Prokuratoren, der blev kiøbt til at gjøre sin Principal afsindig.— Faaer

Skorsteensfeieren for megen Qualme af Røgen, som stiger ud af Røret, saa tænker han, at Fanden boer i Luftrøret, og i Steden for at bande Kokkepigen, som ikke slukkede sin Ild, saa skiær han Tænder imod Fanden, bider i sin Mundlap, og troer, at ingen anden, end han, har forhexet Røgen.— Viintapperen, (fom tillige er den flittigste Viinkippere i Byen), tænker mangan Gang, naar han har skrabet Huden af sin Næse

[8](#)

4 paa Tappen, at den livagtige Diævel har slaaet sit Verksted op i den Tønde, som er paa; at Diævelen, ligesom de uursvenne, kaster Snoer for ham, han nærmer sig til Tønden. — Da den Gierige forleden giennemledte hele Huset, og lod alle Senge og Dragkister flytte af Veien, for at lede efter en Skilling, som han savnede, saa fandt han den tilsidst i den høire Vestlomme, og bandede Diævelen, som paa saa lumpen en Maade spillede Komædie med sig.

Saaledes faaer Diævelen Skyld for alting.— Den der engang stiel er altid en Tyv; den der engang har skreven et satyrisk Stykke, kan aldrig redde sig fra det slemme Navn: Satyrikus. Andre kan paa hans Kappe skrive saa meget, som de vil, og ingen drømmer om, at det er dem; men den Stakkel, som Almuen engang har giettet paa, bliver bestandig dens Skumpelskud. Dersom en Satyrikus har sine; Øine kier, saa maa den forfængelige Ærekierhed pibes ud af hans Hierte; kiender man ham, saa vil man vist pibe ham ud af alle Sæl-

[9](#)

5

skaber, og om det nye Testamentes Philistere kunne formaae ligesaa meget med deres Forbandelser, som det gamle Testamentes med deres Syele, saa ville det ikke vare længe, førend de stak hans Øine ud. Lykkelig er derfor den, som har en taus Bogtrykker; men allerlykkeligst den, som ingen Doris har; thi enhver Doris har gjerne sin Ven i Baghaanden, til hvilken hun fortæller alt det, som Satirikussen sagde hende i Fortrolighed. Gid han kun ville allene føre sine muntre Øine med sig, naar han besøger hende, og glemme sine Hemmeligheder hjemme i sin Skriverspult! Vore Dorisser ere ikke saa enfoldige, at de skulle sætte nogen Priis paa Fortrolighed; nei! Øinene er det beste for dem paa Mandfolkene. Den Satyrikus, som troer, at vinde en Piges Hierte til sig, med at vise hende Prøver af hans Klygt, beviser hende

kun eftertrykkelig, at han ikke besidder

mere Forstand, end Torskepanden.— En

Satirikus, som holder gode Miner med en Doris, faaer Navn for mangt et bidende Stykke, som han ikke engang selv har læst igiennem, allene fordi hun har ham mis-

[10](#)

6

tænkt, og naar hans Navn først af en Deillg Piges Mund bliver tilegnet et Stykke, hvor snart flyver da denne Hemmelighed ud over hele Byen? thi de deilige Munde ere altid troværdige.— Det kildrer mig ind i mit inderste, af bare Glæde, naar jeg husker paa det jeg forleden læste i en satirisk Bog. Her gjorde Autor sig til Gode, fordi han med et Skrift havde faaet en lille Pige til at skrifte det for ham, som hun ellers saa ofte med Eed havde nægtet, og at han havde faaet hende til at bekiende det paa en forblummet Maade, som han ellers ikke kunne have faaet udlokket af hende, med de allerhæftigste Bønner, eller Fortroligheds

Prøver. Autor til denne omtalte Bog havde i sine satiriske Træk afskildret, hvor forbauset den skinhellige Phyllis, (som forsoer, at hun nogensinde havde havt Tilbøielighed til et

Mandfolk), ville blive, naar

Adam ville sige hende, det man fortalte om hende i Byen. Dette Skilderie havde Autor skildret med saa levende Farver, at den Pige, som fik Bogen af Satirikussen, blev sine forrige Handlinger vaer, og geraabede i en heftig Sygdom. Da hun var

[11](#)

7 kommet sig lidt igien, saa fik Satirikussen hende i Tale; men da hun saae ham, begyndte hendes søde Læber at hagle saa forskrækkelige Hønseæg paa ham, som om der faldt lutter Smaadiæвле ned af Himmelen. Hun faldt ham an, som en Engel med Gaasefieder paa; paaduttede ham, at han var selv Autor til Skriftet; at han havde været saa nedertrægtig, og aabenbaret hendes Feil for hele Verden; at han var Falskheden selv, saasom han hellere kunne have sagt hende dem i Fortrolighed; og sagde, at hun ville fortælle sin Fader hans nedrige Opførsel; ja skaffe ham til Vidne paa, at alt det, som der var skrevet om hende, var puur Usandfærdighed. Hendes Faders Vidnesbyrd ville vel ikke sige noget til hendes Retfærdiggjørelse, og hvo havde sagt, at den Feil, fom Skriftet berørte, var stilet paa Jomfruen. I hvor om alting er, saa gjorde hun dog Satirikussen saa bestyrtset, at han nær havde bristet i Latter; men det var hans Ørers Lykke, at han i det mindste holdt sig saa længe han var hos hende. Han svarede hende ganske koldsindig, at han aldrig tilforn havde troet om hende, at hun havde havt

[12](#)

8 en Kiereste; men maatte nu endelig nødes dertil, saasom hun selv aabenbarede det. Denne Aabenhertighed var maaskee Tegn paa en slags Uskyldighed hos Pigen; thi de Flestes Samvittighed er ikke nær saa øm; de kan forbide de bitterste Skoser, uden at nogen kan mærke, at en Plæt i deres Ansigt forandrer sit Sæde. Samvittigheden er meest sladdervoren hos de Uskyldige. Denne lille Piges Forbittrelse var uden Tvivl ligesaa god, som en Lovtale over Satirikussen, der havde skrevet Bogen.— Der er mange Ansigter, som ligne hinanden, og et Skilderie, som en Maler har vel truffet, kan ligne mange Personer; men ligner dog meest den, som var hans Original; saaledes er det og et Kiendemærke, at Satirikussen har malt rigtig, naar man snart troer, at han har sigtet til een, og snart til en anden. Jo Mere forbittret man bliver, naar man læste hans Indfald, desto bedre har han forrettet, hvad han burde.— Havde Ovidius allene bleven inden for Satirens Skranker, saa havde man aldrig viist ham i Landflygtighed; men heller aldrig faaet hans deilige Klagebreve fra Ponten. En Satire giver et

[13](#)

9 Skilderie paa en Last, og den, som da lader sig mærke med Hevn mod den dristige Malere, tilkiendegiver jo tillige, at han tilegner sig Satirikussens Malerie. Enhver

er sine egne Ords Fortolkere; denne

Regel staaer dog vel fast, i hvor meget man vender op og ned paa andre Sandheder; og Helvedes Porte kan ikke formaae sig noget imod den.— Fordi Moderen, den Dag hun blev aareladt, var saa ublu, at hun, det første Snepperten var taget fra hendes Aare, gav denne Arbeidskarl et Glas Nektar, hvoraf han skulle slutte sig til hendes Blods Forfatning, er det da vel ikke tilladt, at Informatoren laster hendes Frøken Døttre for den Frekthed, som de vise i Mandfolkesælskaber. Skal han have det paa sin Samvittighed, at han lader alle deres Udyder gaae igiennem det grove Saald, fordi Moderen, som selv er udydig, viser en ufornuftig Væmmelse til

hans Moraler? naar Mama lader sig slikke af Bachus paa Viinfadet i sin Datters Nærværelse, skal da Informatoren tillade Mamaes Øiesteen at tumle omkring i Sengen med Tieneren? — Fordi Mama af Magelighed lader sin Pels

[14](#)

10

sy sammen hos Bundtmageren, i Steden for at hun kunne faae det giort hiemme; skal da Huusjomfruen ikke drive Frøkenen an til at holde Syenaalen ret, og bruge den flittig? — Fordi Papa tømmer fire Flasker Viin til et hvert Maaltid, skal da Informatoren lade den ældste Søn pimpe saa meget han gider ved Bordet? — naar Sønnen formærker, at Faderens Kammerpige kan ikke have Roe mens hun reder hans Seng, er det da Skolemesterens Pligt at han maa tillade ham at springe paa Ryggen af Pigen, at vove en Dyst med hendes Skiørter, og at brydes med hendes Arme, hver Gang hun kommer op paa Skolen, for at give Informatoren et reent Haandklæde, eller for at ryste hans Kabysse? Nei! langt fra! Skolemesteren maa i det mindste af Skinhellighed laste de Forseelser hos Børnene, som enten han selv, eller hans Principal, eller hans Principalinde ere genegene til; med mindre han vil af andre ansees for en Stymper, som, af Frygt for at blive kastet paa Døren, lader alting gaae Hulter til Bulter. Den dydige Skolemester indjager, med sin Afholdenhed og med sine

[15](#)

11

Moraler, saadan en Frygt i alle Medlemmerne i Huset, at ingen tør pirre ved ham. Han kier sig lige saa lidet efter Moderens stiklende Andesnak, som efter Faderens nedskudte Øienbryne. Han loe saa at hans Mave var færdig at sprække, da man forbød ham at slaae Børnene; thi man havde først selv frivillig givet ham et Riis ind paa Skolen, med uindskrænket Magt at straffe alle slags Forseelser; men da han gav den ældste giftesyge Datter tre Haandtager, fordi hun skulle aflægge det kokettiske Væsen, hun lærte af hendes Moder, saa blev Moderen sa indtændt gal herover, at hun paa det ivrigste lod ham vide, at han først skulle spørge sig for hos hende eller Faderen, inden han vovede sig til at lægge Haand paa nogen af Børnene. Denne Indskrænkelse fornøiede Informatoren ligesaa meget, som de fem Dukater han fik for sit satiriske Nyeaars Vers, som hverken Principalen eller hans Frue vidste Nøglen til; thi Fruen lod sig med denne Befalning forlyde med, at hun ikke ville at Børnene skulle straffes for den Slangegift, som de af hendes Bryster havde indpattet i sig. -- Samme

[16](#)

12 Skiebne har en Satyrikus ogsaa. I hvor meget han forgylder sine Laxeerpiller, saa foraarsager de dog en vedvarende Modbydelighed paa den Syges Gane; men bare de havde saa megen Magt over deres Maver, at de ikke gylpede Pillerne op af sig igien, saa ville de i al Sagtmodighed og Ærbarhed gjøre deres forønskede Virkninger. Gid de ville ikke være saa jadderagtige, som det tre Aars Barn, der fik Riis paa Rumpen, fordi det fik ont i Maven, og fordi det sladrede i Troskyldighed til Forældrene, at det havde spiist for to Skilling raadne Blommer.

[17](#)

13

Den

foragtelige Huusfader,

en Satire.

Opfylder du din Pligt, som Fader, da er du, som en god Konge i din Familie, og et dyrebart Lem i Staten. — — Men hvis ikke! da sætter du dig langt neden under den Værdighed, du fik, som Fader; — din Hustru bør flye fra dig; — dine Børn bør ikke være i din Vold.

Ulykkelige Ægteskaber kan med Rette faae Navn af det største Onde i Republiken. Naar en god Opdragelse har dannet Ægtefællerne til retskaffen dydige Personer, saa er ingen Kontrakt til større Fordeel for det Almindelige; men hvad foraarsager afskyeligere Forvirringer i Staten, end Vanheld i Ægteskabets Lotterie. Gid al Lotte-

[18](#)

14 rie var afskaffet, og gid man aldrig lod sig binde et guldbrokades Tørklæde for Øinene, naar man greb i Elskovs Lykkepotte!

Klaudius har et Legeme, som er ligesaa meget Naturens, som Kunstens Læreklud. Hans Øine ere saa levende, som Kattegglukker; saa majestætiske, som Kaninøien; saa skarpe og skinnende, som Lossens Forstørrelses Glas; saa vittige, som Gaasens; nogle Stræger ved Øiekrogene tilkiendegive Godhed og Ømhed; men andre derimod Ondskab og Tyrannie. Øienbrynene kan skyde sig en heel Tomme ned over Øielaagene, og begge Øinene kan trække sig saa nær tilsammen, naar han bliver vred, at man skulle sværge paa, han havde (som der fortælles om de nordiske Folk) kun et Øie i Panden; og naar han da bliver bister, saa skieler han saa forfærdelig, at Sviin man blive bange for ham. — Hans Næse er saa net dreiet, som Vildsvinets Hukkert, og naar Spidsfindighed kommer over ham, saa er det artigt at see, hvorledes Næsetippen kaster sig fra en Side til en anden, ligesom Hundens, naar den forsmaaer og snuser paa Brødet, som holdes ham for

[19](#)

15 Snuden.-- Hans Kinder ere saa røde, som Gurkemeie, og man seer hid og did nogle purpurfarvede Tullipanstriber, til Tegn paa hans forvandlede Uskyldighed.— Han hænger altid med Flæben, som Lærken i hedt Veir, det er Dumheds Skildt; Tungen hipper i Munden paa ham, naar han bliver hidsig, ligesom Hundenes i Bræmsetiden; det er ligesom der var en levende Muus inden i den nederste Læbe, naar Ivrigheden stikker ham; somme Tider seer han saa mild ud, som Babianen, og andre Tider saa barsk, som Kattekillingen; man faaer ikke et Smiil af ham med en Vognkiep, og kommer det engang imellem saa vidt, at han trækker paa Smilebaandet, saa griner han ligesaa koldt, som Løven, der kysser Hesten i Rosenborg Hauge.— Man lærte ham for meget at

stryge paa Feile i sine unge Dage, derfor blev han skiev til den ene Side, ligesom Musikantersvennen, der voxede efter Fiolen; hans Kirtler ved Halsen bleve og derover lidt forknyttede. — Man forkieledede og fordærvede ham saaledes i Ammestuen, at han fik de saa kaldte dobbelte Leder; derfor kunne han ikke staae paa Benene, førend i hans siette Aar;

[20](#)

16 imidlertid lod man ham kravle omkring paa Knæerne af en Stue i en anden; hvad Under da! at han fik vanskabte Been og leddeløse Knæer; at han vaklede ligesaa meget med Legemet, som vi faae at høre, at han var ustadig i Siælen. Dandsemesteren fat ofte nok hans Been i Stokken; men Gud bedre det, saa det hialp! en uagtsom Opdragelse er Kilden til de meste Ulykker, som hænde Mennesket i Livet.— Faderen døde og efterlod Klaudius efter al Anseelse i fordeelagtige Omstændigheder; thi man troede, at Faderen Havde været en riig Mand; ligesom man tænkte om den storpralende Grosserer, der for nogen Tid siden gjorde en Bankerot paa et Par Millioner.— Kreditorerne lod Sønnen gaae ind til Faderens Arv og Gield, i det Haab; at Faderen ikke allerede i Forveien havde forødt Arven; thi han havde ligesom de fleste Brændeviinsmænd drukket Profitten op. Klaudius vidste ligesaa got Besked om sin Faders Omstændigheder, som den 80de Aars gamle Justitsraad kiendte til sin nitten Aars gamle Møe, som havde slasket med sex Kierester og fik dog et Smykke af sin nikkende Brud-

[21](#)

17 Brudgom, fordi han befandt sig vel til Mode Dagen efter Brudenatten. Dog undersøgte Klaudius Regnskaberne ligesaa flittig, som den flygtige Liniedandsere udregner sin Skiebne efter Kaballa, og ligesaa grandseende som den Stiernekyndige gjør sine Observationer i Søvnene. Han stak i en stor Subedas, og det angik ham ikke at redde sig med Forsigtighed. Faderens Død havde befriet ham fra den Gabestok, som hans knarvurne Hovmester somme Tider

havde brugt til at slutte ham i paa Skolen. Hovmesteren fik sit naadige Løbepas, og Klaudius viste strax med sin Opførsel, hvad for Dyder denne frosne Knurrebart havde indpidsket i ham. Haardhed imod

Medmenneskene, Foragt mod de Ringere, og Paaholdenhed mod de Forarmede, vare de første Herolder om Klaudii og hans forrige Hovmesters Tænkemaade.— Nu var hans Familie betænkt paa at faae ham vel gift. Det gik dem ligesom den stolte Skrædder

med sin høitoppede Datter; thi da mange velhavende Borgere havde faaet Kurven af hende, fordi hun ville have en Kavalleer, saa fik hun tilsidst en rank Underofficer,

[22](#)

18 som var vant til at rette Soldaternes Ryg.— Klaudii Jordegods var paa en Øe, Hvor der ikke vare mange Familier, hvis Rigdomme kunne veie op mod Hans Indbildninger. Det var da altsaa umuelig, at hans Familie torde trykke ham nogen af disse Møer paa Hiertet. De vare ligesaa fornuftige, som vore Jøder, der forskriver rige Jødepiger andre Stæder fra, til deres Ungkarle, fordi de haabe derved endelig engang at kunne opfylde Forjættelsen om Messias; thi de veed nok, at det er en Urimelighed at troe, at Messias skulle kunne fødes af en fattig Pige.— Man var ikke bekymret for at skaffe ham en dydig Kone, der kunne give ham en retskaffen Tugt, i Steden for de utidige Haardheder, hvormed hans Hovmester havde beegnet ham. Dyd og

Fuldkommenhed, troede man, var lutter Ordspil; men at man burde kun spise sin Næse efter den Brud, som kunne forære ham meest Juveeler; thi de vidste nok, at her behøvedes en Pige, der kunne uddrive den Fattigdoms Diævel, som i lang Tid havde regieret i denne Familie; og om den eene Diævel skulle uddrive den anden, saa

[23](#)

19

maatte de have fat paa en riig Mands Datter. Man havde formedelst Breve allerede pønset paa adskillige Ægteskabs Kontrakter for ham; men den ene efter den anden gik over Styr, formedelst Rygtets Ondskab, som, i slige Begivenheder, viser meget geskæftig, den brogede Side udad.— Imidlertid lod Klaudius hans Venner besørge alle Ting; Brudgomsnykker vare ganske fremmede for hans Hoved, og huskede sielden, at han stod paa Avantase at komme ind i Ægtestanden. De friske Fætters han omgikkes med; den Belevenhed han lod see i deres Sælskab, og de barnagtige Stræger han begik, bevidnede noksom, at Giftegriller vare ikke de Orme, som gjorde hans Hierne saa forvirret. Den unge Tiener, som for

kort Tid siden vidste Titlerne paa alle ordentlige og overordentlige Kontoirer, og bragte saa smukt sine Papiirlapper paa de behørige Steder, han blev jo saa alvorlig, som en Birkedommer, da han fik en Smaus med et Par tusind Daler hos Spekhøker Datteren. Saaledes havde og vor spæde Klaudius bleven dugnakket, dersom Papabekymringer havde tynget for meget i hans Pan-

[24](#)

20 de. Han sat Næsten alt for høit til, at

man skulle troe en Pige i stand til at

snyde den. Kattekillingen leger med Erter; hopper op efter Uhrperpendiklen, som ikke er i Dueral, og gramser efter Solen, som den lille Dreng lader dandse i Skyggen, ved hielp af et Speil; saaledes spillede Klaudius ogsaa Skytler med sin haarskier; sprang Bok

over ham; greb efter hans Kildene, og legede Blindebok med ham. Denne Haarskierer var ham til langt mere Nytte, end at han allene skulle bruge ham til at pluske sit Haar tilrettes. Af den megen Puddertaage, som Haarskiererne kaster paa andre, var denne bleven saa hvid, som en Æggeskal, i hans hele Ansigt. Denne hvide Skier gjorde Haarskiereren saa takkelig for Klaudio, at han elskede ham lidt meer, end Raven sine hvide Unger. Enhver Haarskierer maa forstaae den Kunst, at afvarte Mandfolkenes, og passe sig i Fruentimmernes Omstændigheder; det er kun den Blinde, som troer, at Haarskierernes Fordeel bestaaer allene i at akomodere Haar; mangan en Herre trækker sin Haarskierer over med Guldguluner, allene fordi han

[25](#)

21

skal gjøre dem en Haandrækning, og bringe dem adskillige Nødvendigheder i Sengekabinettet. Ingen Under altsaa, at vi see ingen mere forgyldte, end haarskiererne, og ingen, som skier flere Kaprioler paa Byens Gader. Men Klaudiusses Haarskierer blev ikke saa vel aflagt. Denne Haarskierer maatte efter al Urimelighed sætte al sin Fortieneste paa Klaudius; ikkun for at have den Ære at være i Hans Sælskab. De byttede Klæder; Klaudius klædte sig i Haarskiererens hvide Frakke, og Haarskierereren puttete sig i Herrens Pels. Saa løb de med Næsen mod alle de, som de mødte; stødte Geleiderne fra deres Fruentimmer, og førte disse afsides i Kielderne; lukkede Dørene op paa Spekhøker Bodene, og løb derfra, naar Spekmama havde afveiet et Par Pund Flesk til dem; klamrede paa nogle visse karakteriseerte Huse; stødte Vinduerne ind hos Porcelinshandleren, hvor Skildtene staaer op til Ruderne; tog Morgenstjernen fra Vægterne i kielderhalsen, og gjorde flere spektakler, end nogen vedd af at sige. Engang traf de for en uret Vægter, som pryglede

[26](#)

22 deres Rygger først deilig møere, og siden bragte dem op paa Raadstuen. Dette var en Tort for Klaudius, som han ikke saa læt havde kunnet slikke af sig, hvis han ei havde fundet paa at vise Vægterne en brilliant Ring, som glimrede dem saa meget i Øinene, at de lod ham slippe af deres Kløer. Efter nogen Tids Forløb var Klaudius saa lykkelig, at han blev bekiendt med et Fruentimmer, hvis Fader havde været en, der fabrikeerte de Krølhaars Saakker, man bruger i Støvler. Dette Fruentimmer var saa friskt i sit Væsen, som en Oberst over Grenadererne, der i mange Batallier Har brugt sine Granater. Hun havde og virkelig havt ligesaa mange Granater i sin Patrontaske, som den stridbareste Musketeer paa Piketvagt. Klaudius blev saa glad, som han var slaaet, da han fik fat paa denne Udhalerske; hun var den deiligste Viveke i hans Øine. Om Natten,

naar de skulle ud og feie omkring, saa klædte hun sig paa, som den grummeste Husarofficeer, og denne er

neppe i Stand til at flyve saa frisk omkring paa sin Hest,

[27](#)

23 som Hun med Klaudius. De feiede ret frisk ud, hvor de foer frem. De ansaae det for en Ære at vise Tapperhed, Tyrannie og Godhed mod Punsebollerne. Æderkoppen ville nok være eene om at snære alle Fluer; det kan man see af den Glubskhed med hvilken den anfalder en stakkels Flue, som flyver i hans Snarer, og en Punse-Søster opædede gjerne den anden, dersom Bagtalelse i dette Fag kunne formaae saa meget. Derfor var hun saa æggesyg inden hun fik ham til at smække Husarhuerne af de konfiskeerte Meduser, slukke Lyset i Punseskaalen, og forestille de vestindiske Floder i og under Sengen. Saaledes kan jo en Ravn stikke Øinene ud paa den anden. Naar de fik Indfald, saa sprang de ind ad Vinduerne, gjorde Spektakler i anstændige Sælskaber, og forvirrede den glade Enighed der herskede. Man viste dem ofte Vinterveien, og Benene frelste dem fra mangen en Fare; endskiønt de meeste torde ikke vide paa dem, fordi vor Herre havde tegnet Klaudius med en Knude i Panden, som gav ham ret et frygteligt Udseende for alle Folk. Diævelen skræmmer ofte Livet af Folk; end-

[28](#)

24

skiønt man kan ei sige for vist, om der er saadan et Dyr til; hvor meget mere maa da ikke levende Vanskabninger kunne gjøre Folk forbauset. Man skulle tænke, at Klaudius ødte store Penge paa disse Sværmerier; men intet mindre; thi det der skulle betales paa Udsuerhusene, det betalte hans Haarskierer, som sædvanlig fik Lov at flaae Slump i med. Er det ikke en stor Ubillighed, at Studenten sniger sig af Byen, uden at give Skræderen et Beviis paa, at han klædte hans Nøgenhed; uden at betale Skomageren, som reddede ham fra at blive en Barfysermunk, og uden at snakke sig til Rette med Spiseverten, saa er det jo heller ingen Uret, at Klaudius fordrer en Skaal vestindisk Vand frem, hvor han kommer; smager paa det med Tungespidsen; beseer Omstændighederne i Sovekammeret; lader Speile og Kaffekopper dandse en Menuet for ham, fordi de staae ham i Veien, og saa, endelig efter lang Ambaras, lader som han vil gaae uden for, og duellere med en af sine Kamerater, som han paa QvandSviis har lagt sig ud med, eller og stiller sig ad, som han faaer saa mange Qvalmer, at han maa ud til Posten. Derved faaer han Lei-

[29](#)

25 lighed til at desertere fra hele Gielden. Ere hans Kamerater saa snue, at de foregive, at ville see, hvor han bliver af uden fore, saa salverer de sig ogsaa med Flugten; hvis ikke, saa lader han dem rigtig nok blive i Stikken. De gik sielden ud fra deres Sauserier til rette Borgertid; men var det engang, at de bleve kiede af Sviren, førend om Morgenen, saa havde Klaudius ret sin Ulykke paa Halsen, naar han da, som forstaaer sig, skulle følge sin forklædte Smæksillike hjem. Hendes Dør var lige indtil langs ud paa Natten fuld af spidsfindige Folk, som passede paa denne Proserpines Komedier. Disse havde Fornøielse af at see hende komme hjem i Husarmunduren, og Klaudius skammede sig som en Hund, naar Folkene, som stod i Døren, kastede deres spidsike Øine paa ham. Mange Gange spadseerte han fem eller sex Gange forbi Døren, inden han torde vove at gaae ind med hende. Kokkepigen var den misundeligste over Proserpines Lykke, derfor forsømte hun heller ikke at klappe det stærkeste hun kunne med sine Hænder, naar Klaudius gik op ad Trapperne med sin Sviske. Denne Tingest svækkede saaledes

[30](#)

26 Klaudiusses Kræfter, at han beholdt meget lidt tilovers af den Dygtighed, som gjør mangen en Ægtemand lykkelig. Da dette Pøstyr i en lang Tid havde formaaet Klaudius til mange Ugierninger, til at spille gamle Folk paa Næsen; til at buxe en graaskieggat Mand over sine Knæ; til at dække mangen et uskyldigt Fruentimmer til, og til at sluge Gift i sig allevegne fra, saa blev Klaudiusses Bestemoder engang saa forbitret paa Proserpine, at hun stødte hende ned i hendes Brønd, hvor hun Harken kunne see Soel eller Maane; men døde snart, da hun i nogle Dage havde lagt der, og snaddret i Modderet. --- Saaledes fik dette Uhyre et stakket Halsbeen; hun tænkte Under, hvor mange Slikkerier hun ikke sulle faae, fordi hun havde været Klaudius assisteerlig; men det var en Ulykke for hende, at Klaudiusses Paarørende endnu stak Hovederne op, og han ønskede ofte tillige med hende, at de snart maatte vende Næsen i Veiret.— Gamle Kiellinger holde meget Havd over Inventarier. Den gamle Kiste, som Varrokonens Bedstemama fik af sine Forældre, da hun skulle i den første Plads, den er saa dyre-

[31](#)

27

har, som Guld og Ædelstene i denne gamle Mutters Øine. Om Ugepengene ikke vil række til Kaffeene, saa ansaae hun det ikke for faa blodig en Synd, at sælge hendes lueforgyldte Sølvhovedvandsæg, som at pille en Snees Stykker af de kostbare Messing Søm af Kisten, og sælge til Hiulmanden af Trang, og om hun ikke havde Raad til at give den blegrøde Brændeviismund mere end ti Skilling i Tegnepenge, saa taalte hun

heller at see paa hans koldsindige Komplimenter imod sig, et helt Aar igiennem, førend hun skulle rokke den deilige Perlemoders Snustobaksdaase, som er hendes salig Moders Brudegave, af sit Sted paa Dragkisten. Den ældgamle Barbeer har en liden Kiste, hvori han giemmer det Tørklæde, som hans Farfader farvede rødt i Brudesengen, og der er ingen Aften- eller Morgenbøn, som smager den forslidte Degnekone, uden de, som hun læser i den Bedendes Kiede, der har de udgraveerte Sølvspender, og som hun har arvet fra den Biskop af, som er Stammefader for hendes Familie. Saaledes havde Klaudius ogsaa arvet et gammelt hvidt Silkebaand, som hans Farfaders Oldefader havde

[32](#)

brugt til at binde sin Sloprok sammen med. Klaudius holdt saa meget af dette Baand, saa at han vidste ikke, hvor megen Høitid han ville gjøre deraf, naar Han viste det frem til de unge Giedder, som han omgikkes med. For at gjøre dette Baand ligesaa anseeligt, som hans, Kanehest, der for nogen Tid siden blev behængt med Sølvbielder, saa hæstede han en Bakkelseform af Blik ved det, som var ligesaa ærværdig for sin Alderdoms Skyld, som Baandet. Da nu Haarskiereren længe havde spenderet og smisket for Klaudius, saa fik han ham dog endelig overtalt til at gjøre Vold paa sig selv, rive det halve Hierte ud af Livet, og give sig dette Baand til en Halsklud. Da Haarskiereren havde faaet sin Lyst stillet, hvad var det saa mere end det samme?

P. S. Fortsættelsen af dette faaer Læseren engang ved Lejlighed.

Kiøbenhavn, 1772.

Trykt og findes tilkiøbs hos Joh. R. Thiele, boende i store helliggeiststræde.